

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001865

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 21-05-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ №747-ОД від 30.07.2025

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Долганова Маріанна Володимирівна

2. Marianna V. Dolhanova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: історія та археологія

Дата захисту: 14-07-2025

Спеціальність за освітою: Культурологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9285

Повне найменування юридичної особи: Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Код за ЄДРПОУ: 08410370

Місцезнаходження: вул. Героїв Майдану, буд. 32, Львів, 79012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Код за ЄДРПОУ: 08410370

Місцезнаходження: вул. Героїв Майдану, буд. 32, Львів, 79012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.29

Тема дисертації:

1. Історичний досвід створення та функціонування інституту військових капеланів у постсоціалістичних країнах (90-ті роки XX – початок XXI століття)
2. Historical experience of the establishment and functioning of the institute of military chaplains in post-socialist countries (90s of XX – beginning of XXI century)

Реферат:

1. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю В9 – історія та археологія. – Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. – Львів, 2025. Актуальність дослідження, насамперед, зумовлена вдосконаленням вітчизняної системи капеланства у Збройних Силах України (далі – ЗСУ), необхідністю підвищення мотивації, освіченості, духовних та життєвих орієнтирів військовослужбовців ЗСУ в умовах війни Російської Федерації проти України. Капеланство в українській армії почало активно розвиватися з 2014 року у відповідь на російську агресію. У постсоціалістичних країнах (Польща, Угорщина, Румунія, Чехія, Словаччина, Естонія, Литва, Латвія) цей процес стартував раніше. Оскільки ці країни є членами НАТО, досвід їхніх капеланських служб важливий для вдосконалення системи

капеланства у ЗСУ, особливо з огляду на прагнення України до вступу в Альянс. На основі широкого кола джерел і наукової літератури вперше здійснено комплексне дослідження досвіду створення та функціонування капеланства у постсоціалістичних країнах 90-х років XX – початку XXI століття. Наукові пошуки спрямовані на те, щоб дослідити душпастирську діяльність у постсоціалістичних країнах, історію її створення та функціонування, а також проаналізувати еволюцію створення інституту капеланства у ЗС України, самої структури душпастирства та завдань, покладених на неї. Дисертаційне дослідження базується як на вітчизняних, так і на західних джерелах. У першому розділі дисертації висвітлено, що тема військового капеланства в країнах Центрально-Східної Європи, Балтії та Кавказу раніше не була об'єктом глибокого наукового аналізу ні в Україні, ні за кордоном. Уперше в українській історіографії введено в обіг джерела, що стосуються нормативно-правової бази цих країн. Джерельна база включає офіційні документи, навчальні матеріали, інтерв'ю та особисті свідчення капеланів. Це дозволило комплексно дослідити розвиток капеланства у постсоціалістичних країнах. Встановлено, що на відміну від капеланів інших країн, українські священники мають унікальний досвід служби в умовах реальної війни з 2014 року. Цей досвід цінний для держав НАТО, тоді як Україні корисний їхній організаційний та правовий підхід до капеланської служби. Хронологічні межі дослідження: 1991–2023 рр., охоплюють трансформаційний період після розпаду СРСР і активну фазу війни РФ проти України. Другий розділ присвячено аналізу становлення та функціонування капеланства у країнах Центрально-Східної Європи після розпаду соціалістичного табору. Досліджено правову базу, форми та методи роботи військових капеланів у Польщі, Угорщині, Румунії, Чехії, Словаччині, Естонії, Литві та Латвії. Установлено, що, попри відмінності у статусах і підходах, усі системи капеланства мають спільну мету – духовна та моральна підтримка військових. Третій розділ розглядає специфіку капеланства в пострадянських країнах, зокрема в Росії, де інститут військового капеланства офіційно не існує. Натомість домінує Російська православна церква, яка здійснює пропагандистську діяльність і дискримінує інші конфесії. На відміну від РФ, Україна має більш розвинену, відкриту і гнучку систему капеланства, адаптовану до умов сучасної війни. Четвертий розділ присвячений становленню, розвитку та законодавчому унормуванню капеланської служби у ЗС України з 1991 року до сьогодні. Вперше права та обов'язки душпастирів були закріплені на законодавчому рівні, що забезпечило їм соціальний захист і стабільність служіння, зокрема під час бойових дій. Загальний висновок дисертаційного дослідження акцентує увагу на тому, що військове капеланство в пострадянських країнах відіграє важливу роль у наданні духовної та психологічної підтримки військовослужбовцям. Матеріали дослідження можуть бути використані відповідними органами та установами при створенні чи удосконаленні нормативно-правових актів, що стосуються капеланства у ЗС України. Практичні рекомендації будуть корисними для удосконалення структури капеланства у ЗС України. Ключові слова: капелан, душпастирська служба, військово-релігійні відносини, Збройні Сили України, українська діаспора, російсько-українська війна, окупація, волонтерська діяльність, постсоціалістичні країни, НАТО, релігія, церква, Православна церква, Греко-Католицька Церква, дяк.

2. Thesis for the degree of Doctor of Philosophy in specialty B9 history and archeology. – Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy. – Lviv, 2025. The relevance of the study is primarily due to the improvement of the domestic chaplaincy system in the Armed Forces of Ukraine (hereinafter - AFU), the need to increase the motivation, education, spiritual and life guidelines of AFU servicemen in the context of the war of the Russian Federation against Ukraine. Chaplaincy in the Ukrainian army began to develop actively in 2014 in response to Russian aggression. In post-socialist countries (Poland, Hungary, Romania, Czech Republic, Slovakia, Estonia, Lithuania, Latvia), this process started earlier. Since these countries are NATO members, the experience of their chaplaincy services is important for improving the chaplaincy system in the Armed Forces, especially given Ukraine's aspirations to join the Alliance. Based on a wide range of sources and scientific literature, a comprehensive study of the experience of creating and functioning of chaplaincy in post-socialist countries of the 90s of the XX - early XXI century was first carried out. Scientific research is aimed at studying pastoral activities in post-socialist countries, the history of its creation and functioning, as well as analyzing the evolution of the creation of the institute of chaplaincy in the Armed Forces of Ukraine, the structure of chaplaincy itself and the

tasks assigned to it. The dissertation research is based on both domestic and Western sources. The first chapter of the dissertation highlights that the topic of military chaplaincy in the countries of Central and Eastern Europe, the Baltic States and the Caucasus has not previously been the subject of in-depth scientific analysis either in Ukraine or abroad. For the first time in Ukrainian historiography, sources related to the regulatory framework of these countries have been put into circulation. It has been established that, unlike chaplains in other countries, Ukrainian priests have a unique experience of serving in real war since 2014. This experience is valuable for NATO countries, while Ukraine can benefit from their organizational and legal approach to chaplaincy service. Chronological scope of the study: 1991-2023, covering the transformation period after the collapse of the USSR and the active phase of Russia's war against Ukraine. The second section is devoted to the analysis of the formation and functioning of chaplaincy in the countries of Central and Eastern Europe after the collapse of the socialist camp. The legal framework, forms and methods of work of military chaplains in Poland, Hungary, Romania, Czech Republic, Slovakia, Estonia, Lithuania and Latvia are studied. The third section examines the specifics of chaplaincy in post-Soviet countries, in particular in Russia, where the institution of military chaplaincy does not officially exist. Instead, it is dominated by the Russian Orthodox Church, which carries out propaganda activities and discriminates against other denominations. Unlike the Russian Federation, Ukraine has a more developed, open and flexible chaplaincy system adapted to the conditions of modern warfare. The fourth section is devoted to the formation, development and legislative regulation of the chaplaincy service in the Armed Forces of Ukraine from 1991 to the present. For the first time, the rights and obligations of chaplains were enshrined in law, which provided them with social protection and stability of service, in particular during hostilities. The general conclusion of the dissertation study emphasizes that military chaplaincy in post-Soviet countries plays an important role in providing spiritual and psychological support to military personnel. The materials of the study can be used by relevant authorities and institutions in the creation or improvement of regulations concerning chaplaincy in the Armed Forces of Ukraine. Practical recommendations will be useful for improving the structure of chaplaincy in the Armed Forces of Ukraine. Keywords: chaplain, pastoral service, military-religious relations, Armed Forces of Ukraine, Ukrainian diaspora, Russian-Ukrainian war, occupation, volunteer activity, post-socialist countries, NATO, religion, church, Orthodox Church, Greek Catholic Church, sexton.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0123U102207

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Романюк М. В., Долганова М. В. Розвиток нормативно-правової бази служби військових капеланів України. The Russian-Ukrainian War (2014-2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». 2022. С. 1268-1273. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-223-4-159>
- Долганова М. В., Чобіт І. Р. Особливості діяльності військових капеланів під час російсько-української війни (2014 – 2022 рр.). Військово-науковий вісник. Львів: НАСВ, 2022. Вип. 38. С. 167-181. DOI: <https://doi.org/10.33577/2313-5603.38.2022.167-181>
- Долганова М. В. Особливості діяльності інституту військових капеланів в країнах Центрально-Східної Європи. Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського». 2022. Том 33 (72). № 6. С. 7-16. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.6/02>

- Долганова М. В. Особливості взаємодії релігійних організацій зі Збройними силами Російської Федерації. Науковий журнал «Культурологічний альманах». 2023. № 4. С. 65–74. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.4.8>

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: капеланство, протидія російській пропаганді

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Харук Андрій Іванович
2. Andriy I. Haruk

Кваліфікація: д.і.н., професор, 20.02.22

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3459-1657

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Код за ЄДРПОУ: 08410370

Місцезнаходження: вул. Героїв Майдану, буд. 32, Львів, 79012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Смирнов Андрій Іванович
2. Andrii I. Smyrnov

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3478-7468

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колб Наталія Михайлівна

2. Nataliia Kolb

Кваліфікація: к. і. н., с.д., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4449-1991

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 03534498

Місцезнаходження: вул. Козельницька, буд. 4, Львів, 79026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бураков Юрій Васильович

2. Burakov Yurii V.

Кваліфікація: к.і.н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Код за ЄДРПОУ: 08410370

Місцезнаходження: вул. Героїв Майдану, буд. 32, Львів, 79012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Томчук Олександр Анатолійович

2. Oleksandr A. Tomchuk

